

EURIEC

Een Nederlandse drugs crimineel die zijn geld investeert in luxe appartementen in België via zijn Duitse vennootschappen. In elk land zouden de alarmbellen moeten afgaan, maar dat gebeurt zelden. Daarom startte Europa met het EURIEC in beide Limburg en het Duitse Nordrhein-Westfalen, **een nieuw project dat criminelen die hun geld in het buitenland willen witwassen, moet ontmaskeren.**

“Het schoolvoorbeeld: een verdachte met een synthetisch drugs lab in Nederland bleek tegelijkertijd baas van een horecazaak in België. Hij opende die zaak dus mogelijk om zwart geld te kunnen witwassen”

Rob Hutschemaekers

De ondermijnende criminaliteit, waarbij mensen uit de onderwereld zoveel mogelijk zwart geld witwassen door het in de legale economie te pompen, is een groeiend probleem. Het gaat niet zelden gepaard met geweld, bedreigingen, afpersing en mensonterende situaties. Daar zijn de overheden zich steeds meer bewust van. Maar deze vorm van criminaliteit kent ook een duidelijk grensoverschrijdend karakter. De daders omzeilen nationale wetgevingen door met hun centen over en weer de grenzen gaan. De Belgische steden en gemeenten botsen zo op een muur wanneer ze informatie willen inwinnen bij hun collega's in Duitsland en Nederland. Een probleem waar de criminelen bewust van profiteren. Om de problemen te counteren werd twee jaar geleden in onze regio het Euregio Informatie- en Expertisecentrum (EURIEC) opgericht. Het is een grensoverschrijdende samenwerking tussen België, Nederland en de Duitse deelstaat Nordrhein-Westfalen en het wordt als pilootproject gesubsidieerd door de Europese Unie. Zopas stelde het centrum zijn onderzoeksrapport voor. Aan het hoofd staat de Nederlandse directeur Rob Hutschemaekers, geflankeerd door Gennard Stulens, bevoegd voor public affairs, uit Heusden-Zolder. Zij gingen samen met Belgische, Nederlandse en Duitse collega's uit de regio Nordrhein-Westfalen - allemaal juristen en criminologen - aan de slag om de problemen in kaart te brengen. "Aanleiding van dit initiatief was de opmars van de outlaw motorclubs", leggen ze uit. "Duitse deelstaten legden een verbod op criminele motorbendes op. Die zochten vervolgens de weg van de minste weerstand waarna ze zich vestigden in de grensstreken van Nederland en België. Al die nieuwe chapters of clubhuizen waren een uitdaging voor de lokale politici. Het was snel duidelijk dat

gemeente- en stadsbesturen niet proactief konden ingrijpen. De wetgeving van de drie landen is zo verschillend dat het hen niet toeliet om alles grondig te screenen."

Het EURIEC kreeg de taak om op zoek te gaan naar de problemen en oplossingen te vinden. "We bestudeerden 130 casussen - waarvan 63 tussen België en Nederland en twee tussen België en Duitsland - uit een tachtigtal gemeenten en steden. We toesten het probleem aan de bestaande regels en onderzochten wat er moet gebeuren om de grenscriminaliteit te bestrijden. De conclusie? Sinds de inrede van het Verdrag van Schengen in 1995, waarbij het vrije verkeer van goederen en mensen mogelijk werd, ging kostbare tijd verloren. De Europese Unie (EU) talmde te lang om zich aan de nieuwe realiteit van open grenzen aan te passen.

Strafrechtelijk en fiscaal zijn wel degelijk mogelijkheden gecreeërd voor het uitwisselen van informatie binnen de landen van de EU. Maar bestuurlijk, onder meer wat betreft uitwisselen administratieve informatie (zoals bv domiciliëgegevens), werd het pas een prioriteit toen het zichtbaar werd dat criminelen dankbaar gebruikmaakten van de bestaande gaten in onze wetgeving.

"Als we naar de Euregio kijken staat het ene land al verder dan het andere wat betreft de mogelijkheden die steden en gemeenten krijgen om misdaad aan te pakken", verduidelijken Hutschemaekers en Stulens. Nederland is de primus en doet het op landelijk niveau. België is voorzichtiger gestart met lokale projecten in Limburg, Antwerpen en Namen terwijl Duitsland zoets belemaal niet kende. De aanpak van criminaliteit was bij hen tot voor kort enkel een prioriteit van het Openbaar Ministerie en politie. Er bestaat internationaal dus geen pantsers van samenwerkende overheden. Het is een cliché, maar voor criminelen zijn grenzen boterzacht terwijl ze voor overheden een enorme barrière vormen."

Valt die te doorbreken?

"We moeten af van al die eilandjes in Europa met een focus op de nationale wetgeving. Dat zal een werk van lange adem zijn. We hebben ten eerste nieuwe, internationale wetgeving nodig en sommige wetten die in elk land bestaan moet je enkel aanpassen. Maar dat vergt tijd. Op korte termijn liggen veel meer opportuniteiten voor het grijpen. Alleen weten we dat te weinig."

Waar hebben jullie de voorbije twee jaar aan gewerkt?

"We hebben een lang onderzoek achter de rug. Concreet betekent het dat we gemeenten en steden bijstonden met hun vragen. Zij kwamen met hun probleem naar ons waarna we de zaak on-

Rob Hutschemaekers en Gennard Stulens van EURIEC. FOTO TOM PALMERS

Buitenlandse criminelen zitten al tot in Hasselt dankzij boterzachte grenzen

Philip Pergens

“Je hebt ook Nederlanders die op een camping in België gaan wonen terwijl de Nederlandse overheid niet eens weet dat die persoon is vertrokken, omdat ze zich daar niet hebben uitgescreven. Zo kunnen ze in twee landen uitkeringen ontvangen”

Gennard Stulens

derzochten. We bevroegen ons, wisselden kennis uit en zijn gaan kijken welke informatie we konden achterhalen. We stipten de blinde vlekken aan en gingen op zoek naar hoe we binnen de huidige wetgeving toch extra informatie konden opvangen. Voor België hielpen de professoren van de faculteit rechtsgeleerdheid en criminologische wetenschappen aan de Universiteit Leuven mee om te zien wat wel en niet haalbaar was."

Hoe zit het met die haalbaarheid?

"Soms lukt het, soms niet. De complexiteit van elk dossier bepaalt de slaagkans. Maar informatie opvragen kan heel eenvoudig zijn. Zo wisten Nederlandse en Duitse autoriteiten vaak niet dat via de Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO) Belgische bedrijfsgegevens, jaarrekeningen of publicaties in het Staatsblad vrij te raadplegen zijn op het internet. We zijn daarom gaan gidsen. We als ambtenaar iets wil weten kan via onze website aan de juiste info raken. We hebben ook standaarddocumenten ontworpen in de verschillende landstalen. Zo kunnen Belgische en Nederlandse overheden het Duitse bevolkingsregister inkijken. Dat is mogelijk. Alleen moet je dat aanvragen. We zagen dat de taal dan een hindernis is. We geen of onvoldoende Duits spreekt, haakt af. Daarom dat we nu brieven opstellen waar je als ambtenaar weinig aan moet veranderen. Het gaat intussen al om 25 van zulke initiatieven."

Heeft het EURIEC na 130 dossiers een goed beeld van wat de criminaliteit doet?

"We zien dat het de criminaliteit uitmaakt wat hij doet, als er maar een verdienmodel is. Of dat geld binnenstroomt via drugsactiviteiten of bijvoorbeeld menshandel is onbelangrijk. Er zit ook geen systeem in. Het is niet zo dat de verdachten per se in België de vastgoedmarkt willen bestormen omdat daar de regels voor onroerend goed anders zijn dan in Nederland of Duitsland. De vereiste is dat ze hun sporen kunnen witwassen en daarvoor moeten ze de landsgrenzen over en weer gaan. Zij weten dat, de overheden weten dat. Alleen kon de eerste groep een voor-sprong uitbouwen omdat ze met geen enkele wet rekening moesten houden."

Maar sommige vormen van criminaliteit duiken toch meer op dan andere?

"Er tekent zich een top drie af die ons niet verraste. Het gaat vooral om drugshandel. Van coke tot cannabis en synthetische soorten, gevolgd door witwas en arbeidsmigranten. De eerste twee schurken daarbij tegen elkaar. We zagen iemand die verdacht werd van een syn-

thetisch drugs lab in Nederland. De verdachte bleek tegelijkertijd de baas van een horecazaak in België. Zo'n persoon moet iets doen met het vele geld dat hij verdient. Hij opende die zaak dus mogelijk om zwart geld te kunnen witwassen. Tegelijkertijd kan zo'n locatie belangrijk zijn om zijn drugs te verhandelen."

"Het is een schoolvoorbeeld zoals we er ook hebben met betrekking tot arbeiders en hun huivering. Bij een inspectie in Nederland ontdekten ze dat arbeidsmigranten er in erbarmelijke omstandigheden leefden. Hun verblijf werd gesloten en de mensen moesten daar weg. Het gevolg was dat ze doodleuk naar een nieuwe plaats net over de grens werden gebracht. Over de omstandigheden van hun nieuwe verblijf was niets geweten."

"Dan heb je ook nog de domiciliëfraude. Zo heb je Nederlanders die op een camping in België gaan wonen terwijl de Nederlandse overheid niet eens weet dat die persoon uit het land is vertrokken, omdat ze zich daar niet hebben uitgescreven. Zo kunnen ze in twee landen uitkeringen ontvangen. In alle voorbeelden zit je met een onvolledige puzzel. Elk land heeft zijn stukje. Wij helpen in een poging deze samen te leggen."

Is er iets wat jullie wel verrast heeft?

"Bij de start verwachtten we vooral cases van steden en gemeenten die tegen de landsgrenzen liggen. Maar de kilometers stapelden zich snel op. De radius van de criminelen is veel groter dan verwacht en bij nader inzien niet vreemd. Met het hedendaagse en goed uitgeruste wegennet ligt Hasselt niet meer zo ver van Dortmund."

De Europese Unie gelooft in het EURIEC want ze maakte opnieuw subsidies vrij waardoor de toekomst tot 2023 verzekerd is. Hoe gaat het nu verder?

"We hebben een rapport klaar en breiden onze standaarddocumenten en handleidingen nog verder uit. We willen eveneens zoveel mogelijk overheden inlichten. We moeten zorgen dat de vele mogelijkheden die wel al bestaan ook overal gekend zijn. Daarvoor moeten we met iedereen kennis maken en nieuwe structurele samenwerkingen creëren. De 80 gemeenten en steden die een beroep op ons deden zijn een peulschil in vergelijking met het potentiële bereik van honderden lokale overheden dat we kunnen hebben. Voorts is het belangrijk dat de wetgevende machten weten hoe ze bestaande wetten, mits beperkte aanpassingen, internationaal toepasbaar maken. Tot slot zijn er natuurlijke nieuwe, grensoverschrijdende wetten nodig, maar dat zal veel meer tijd kosten."

Kijken jullie ook al naar de lange termijn?

"Onze nieuwe deadline is over ongeveer twee jaar. Maar dit is een pilootproject dat je perfect in heel Europa kan toepassen. Waarom zouden de problemen van de Belgen en Nederlanders verschillen met die van Spanje en Portugal? Als we de uitbreidende ondermijnende criminaliteit willen inperken zullen we als Europese Unie moeten meegroeien. We mogen niet langer wachten."

